

УДК 130.122:140.8 (477)

ПРОБЛЕМА ДУХОВНОСТІ ЛЮДИНИ У ТВОРЧОСТІ Г.С. СКОВОРОДИ

Студ. М.В. Чернега, гр. БМТБ1-17

Науковий керівник доц. А.В. Сакун

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета дослідження полягає у з'ясуванні особливостей і специфіки виміру духовності людини у творчості Григорія Сковороди.

Завдання:

– розкрити особливості вдосконалення духовності людини в аспекті філософської спадщини Г. Сковороди;

– дослідити модуси людського існування, які домінують у «філософії життя» мислителя: страх, гріх, самотність, любов, відчай.

Об'єктом дослідження є проблема духовності людини та її вираження у творчості Г. Сковороди.

Предметом дослідження є духовне буття людини.

Методи та засоби дослідження: використано діалектичний підхід до розуміння проявів внутрішнього буття людини у філософських творах Г. Сковороди.

Наукова новизна: встановлено, що переживання людиною свого «буття у світі» є вихідним принципом духовної сутності людини.

Практичне значення отриманих результатів. Результати дослідження можуть бути використані на практичних заняттях.

Результати дослідження. У творчості філософа Г.С. Сковороди виразно та широко знайшла своє відображення проблема духовності людини. Духовність подається просвітителем як краплина, в якій фокусується та віддзеркалюється макрокосм природи й суспільства.

Людина як мікрокосм містить у собі два начала, які поєднані один з одним: у тлінному відображається нетлінне. В людині над тлінним стоїть дух. До нього й зводив Григорій Сковорода сутність життя. Плоть не має істинного значення для людини.

Тобто, педагог вважав, що людина народжується двічі. Перше народження – фізичне – тілесне. Друге ж народження людини є духовним, тобто те, що показано у Біблії. Найвищі духовні досягнення людина переживає при своєму другому народженні. Саме через пізнання та усвідомлення своєї духовної природи, свого призначення вона народжується вдруге. Зародки духовності людини існують у її серці від народження, але їх потрібно постійно плекати у собі, тому що їм протистоять могутні сили темної тілесності, тобто, все лихе у людині.

Філософ упевняє, що людина не може стати «із земної небесною», аж доки не збагне, що справжня людина – це не кров і плоть, а її духовна сутність, центр якої становить серце, яке Г. Сковорода розуміє як духовну субстанцію, джерело життєдіяльності людини.

Процес пошуків та знаходження істини пов'язаний з тим, що людина прагне зректись тілесного, реалізувавши себе в перетворенні духу. Це перетворення дає змогу людині знайти істинне власне буття.

Подолавши в собі рабську свідомість, піднявши над землею свої думки, людина перетворюється. Філософ передбачав відкриття людиною в собі глибинних внутрішніх духовних джерел, які дають змогу людині стати чистішою, кращою, переорієнтуватись з виключно земного існування на духовне вдосконалення та змінити своє власне земне життя відповідно до духовного.

Духовну людину, на думку Григорія Сковороди, творить шлях добра: через усвідомлення, самопізнання своєї істинної духовної природи, власного призначення у світі.

Найважливішим з аспектів духовності філософ вважав дружбу та любов між людьми, моральні чесноти у їх стосунках.

Філософія Г. Сковороди є прекрасним прикладом існування філософії українського духу як динамічної, здатної до розвитку і постійного вдосконалення оригінальної системи поглядів, ідеалів, вірувань, надій, любові, честі, совісті, гідності і порядності; вона є своєрідним пошуком і визначенням українським народом свого місця в суспільно-історичному процесі, заклик до гуманізму і «сродної» людській природі дії.

Для Григорія Савича цінність має «внутрішня людина», душа. «Царство Боже всередині нас – заявляє він. – Щастя у серці, серце в любові, любов же в законі вічного». Тобто щастя, до якого прагне людина, визначається нашим внутрішнім душевним станом і не пов'язане зі світом матеріальних речей.

Отже, блаженну, чи то невидиму натуру філософ іменує духом і навіть «усім світом», водночас він називає її «буттям всьому створеному». Саме ця невидима натура визначає перетворення у видимому світі.

За Г.С. Сковородою, людина стає людиною тоді, коли звільняється від суто зовнішніх характеристик і набуває внутрішньої духовності. Також важливими для духовного зростання, на думку просвітителя, є знайомства з ученими людьми. Та особливо важливо, за філософом, в процесі духовного становлення людини вивчати античну спадщину.

Висновки. Пройшовши складний шлях боротьби із зовнішнім «світом» Г. Сковорода дійшов висновку, що «коли дух людини веселий, думки спокійні, серце мирне – то й усе світле, щасливе, бажане...».

Григорій Савич писав: «Духовна людина є вільною. У вишину, у глибину, у ширину літає безмежно. Не заважають їй ні гори, ні ріки, ні пустелі. Дає провидіння віддаленому, передбачає таємничо-глибинне, заглядає у минуле, проникає у майбутнє...».

Філософ набагато випередив свій час, залишивши у спадщину нащадкам ідеї, які й нині вказують шляхи розв'язання проблеми врятування духовності, життя та цивілізації. Шлях до внутрішнього духовного розвитку також пролягає через моральне вдосконалення людини, цінність якої визначається її якостями (розумом, знаннями, працьовитістю, вірою, милосердям, справедливістю) і проявляється в її справах.

Ключові слова: Г. Сковорода, людина, душа, духовність, добро.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ільїн В.В Григорій Сковорода як відповідь на виклик епохи / В.В. Ільїн, Л.І. Ткаченко // Шлях освіти. – 2011. – № 2. – С. 44-47.
2. Петров В. Григорій Сковорода. Спроба характеристики / В. Петров // Київська старовелика. – 2001. – № 4. – С. 109-121.
3. Хохлачов В. Український Сократ Григорій Сковорода / В. Хохлачов // Вісник НАН України. – 1994. – № 11-12. – С. 73-83.